

FITOR

GJAZIM

che

BIBLIOTEKA

E

85Hf-32

F 66

SHTETIT

GJIROKASTËR

TREGIMË

BIBLIOTEKA E PIONIERIT

85Hf-32
F-66

FITORE DHE GËZIM

(Tregime dhe përshkrime)

BIBLIOTEKA E SHKOLLËS
PIONIERIT

~~53.418~~

820

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

DY FJALË LEXUESVE

Nevoja e fëmijëve tanë për libra leximesh letrare në orët e lira ka qenë dhe vazhdon të jetë e madhe. Për plotësimin e kësaj nevoje, Shtëpia Botuese «Naim Frashëri», përveç veprave të shkrimtarëve dhe letrarëve tanë të rinj, ka botuar çdo vit edhe një numër librash me përmbledhje tregimesh nga shumë autorë tanë. Një libër i tillë është edhe vëllimi «Fitore dhe gëzim» që po u jepet sot në dorë lexuesve të vegjël.

Këtu janë përfshirë 23 tregime të 21 autorëve. Lënda ndahet në dy pjesë. Në të parën lexuesit e vegjël do të gjejnë tregime me temën e së kaluarës, kur populli ynë dhe fëmijët tanë vuanin për kafshatën e bukës dhe hiqnin të zitë e ullirit në uri, mjerim e padije nën regjimin e egër feudoborgjez të Ahmet Zogut. Gjithashtu do të gjejnë edhe tregime ku pasqyrohen përpjekjet heroike gjatë Luftës nacionalçlirimtare të popullit shqiptar, i cili u ngrit në këmbë si një bllok i vetëm në luftë e në revolucionin nën kushtimin e partisë për t'u çliruar një herë e përgjithmonë dhe për t'u hakmarrë.

Tregimet e pjesës së parë do të ndihmojnë që të njohin të vegjëlit tanë se sa shumë kanë vuajtur shokët e tyre në të kaluarën, sa sakrificat janë bërë e sa shumë gjak është derdhur për të fituar lirinë e për të krijuar këtë begati e lumturi që gëzojmë. Në këtë mënyrë ata do të dinë të urrejnë me gjithë shpirt të kaluarën e zezë dhe të çmojnë si duhet të mirat e ditët e bardha që jetojnë, kështuqë, jo vetëm sot që janë të vegjël, por, edhe kur të rriten, do të dinë mirë t'i mbrojnë me çdo sakrificë.

Tregimet e pjesës së dytë trajtojnë tema nga jeta, nga puna dhe nga përpjekjet e pasqirimit të popullit dhe të fëmijëve tanë. Nëpërmjet tyre të vegjëlit do të mësojnë se kombinatet që u ngritën, uzinat e fabrikat, rrugët automobilistike e hekurudhat, hidrocentralet e rezervuarët, shkollat e spitalet, me një fjalë, gjithçka lulëzon e zbukuron sot atdheun tonë të dashur, janë fruti i një pune revolucionare dhe fruti i një mudi e djerse të paparë në historinë e popullit shqiptar. Ato janë frut i mendimit krijues dhe i forcës së pamposhtur të popullit shqiptar, i cili, me shpirt revolucionar, me sy të patrembur, i pamposhtur kundrejt vështirësive, pengesave e mungesave, dhe i udhëhequr, si dje në luftë, edhe sot në ndërtim nga Partia jonë e Punës, me shokun Enver Hoxha në krye, ka ditur që, me duart e veta e duke u mbështetur kryesisht në forcat e veta, të ndërtojë jetën e tij të lumtur.

Në këtë mënyrë ne kemi bindjen se, ashtu sikundër tregimet e pjesës së parë, po kështu dhe tregimet e pjesës së dytë të këtij vëllimi, do të

ndikojnë te pionierët që të duan punën, të duan
dijen dhe shkencën, të jenë luftëtarë të paepur
e revolucionarë dhe, të udhëhequr gjithmonë nga
drita jetëdhënëse e Partisë sonë të Punës, të rri-
tin gjithmonë begatinë e lumturinë e atdheut të
tyre.

si pazvan dhe merrte dy lekë në ditë. Me kaq para s'mund të ushqeheshin vetëm me bukë as tre vetë. Po pesë të tjerët?

Sanija e mbante mend shumë mirë kur i ati e kishte thirrë dhe i kishte thanë:

— Do të shkosh ke hanko Xhevahirja.

— Po shkolla, tatë? — kishte guxue me e pyetë ajo.

Maksuti e kishte pa me trishtim, i kishte përkëdhelë flokët me dhimbje e me dashuri dhe i qe përgjigjun.

— S'qenka shkolla për ne, moj bijë. Po atje, keq, mirë, një copë bukë do ta kesh. Dhe ndigjo: banu e urtë, puno, mos kthe kurrë fjalë.

Sanija qe në klasë të tretë kur e hoqën nga shkolla. Dhe tash, prej disa muejsh, punon si shërbyese ke Demir agai, një nga pasanikët ma të mëdhenj të Tiranës, me kaq e kaq dyqane plot e përplot me mall e me sa e sa çifliqe nëpër fshatra.

Në shtëpi të Demir agait ka të gjitha të mirat... Si i thonë fjalës, gjen edhe qumësht dallandysheje. Por këto të mira s'janë për Sanijen. Ata e fryjnë barkun dhe e bajnë calik me mish e me pula, me pilaf e me bakllava, kurse asaj i japin pak bukë misri e gjizë. Dhe këto, jo gjithmonë. Ata shtrohen në tryezë, në dhomë të bukës, kurse ajo ha vetëm, në hashef ose në oborr. Dhe, sikur kjo të mos mjaftonte, Dylberja për t'i ngjallë zili, shkëputet nga dhoma, vjen pranë saj, tue kafshue herë një copë mish pate, herë një thellë bakllava.

Kur Sanija mbërrini në shkollë, zilja e orës së fundit kishte pak kohë që kishte ramë. Dylberja po luate përpara portës me ca shoqe. Sa pa shërbëtoren tue u afrue, ja pat me inat e me të madh:

— Po ti, moj rjepacake, ç'u bane? Kam nji orë që po të pres.

Shoqet e Dylberes, të nji sëre me të, ja shkrepën gazit. Zonja e vogël u krekos edhe ma tepër. Sanija s' bani za, megjithëse do të kishte dashtë t'ja bante kurizin ma të butë se barkun

Dylberja tha me gjithë madhëshiti:

— Eja mbas meje! — dhe filloi të ecte me hap të randë.

Sanija e ndoq, tue vlue përbrenda nga inati. Dhe, ndërsa i shkonte prapa, tue kundrue trupin e saj të majmë, mendonte. «Si e ama, ashtu dhe e bija».

— Ç'u bane, moj kërcune, që u vonove kaq shumë? — thirri hankua kur i pa, — dhe, tue u drejtue nga e bija: — Ku je, moj shpirti i momës? Ec të të put!

Sanijes i erdhi të pështirë, po heshtte, duronte.

Zonja, si u shmall me të bijën, i shfreu prapë Sanijes:

— Ç'më rri ashtu, si e ngrime? Shporru këndeje e mbaroji rrobot, se ta preva kryet...

2.

Kur shkonte në shtëpi të vet, Sanija, pyetjeve të prindve se si e çonte te Demir agai, u përgjigjej gjithnji:

— Mirë!

Këtë e bante që të mos i mërziste, të mos i dëshpëronte. Ç'kuptim kishte t'u tregonte të vër-

820
LIBRARI E MËTRES
TIRANË
~~53.419~~

tetën, t'u thoshte se as barkun s'e ngopte me bukë, se silleshin me të ma keq se me një kafshë? Edhe po t'u fliste troç, gjendja s'do të ndryshonte. Ma mirë t'i linte me mendimin se gjithçka shkonte mirë.

E ama kënaqej nga përgjigjet e së bijës dhe thoshte:

— Të paktën, ti u rregullove.

Dhe prapë e porosiste të bijën:

— Dëgjoje zonzjën, të keqen nana. Mos prish gojë me të. Ta kem mendjen të fjetun për ty. Ti e di si e kemi hallin.

I ati ndërhynte:

— Sanija asht vajzë e mendshme. Nuk na turponon.

Me gjithë mjerimin që i rrethonte, ato pak orë që kalonte në shtëpi të saj, ishin shumë të bukura për Sanijen! Të paktën, atje e donin, e përkëdnelnin. Fëmijët ma të vegjël e rrethonin, e tërhiqnin nga fustani, s'i shqiteshin nga dora. E pushtonte një ndjenjë e ambël lumtunie... Ajo do të kishte dashtë të mos largohej kurrë prej andej, të mos i shkelte ma asnjë herë kamba ke ajo shtëpi e huej, ku e ndjente veten të përbuzun, të poshtnueme, ku lodhej e kapitej aq shumë, tue ndigjue fyemje e shamje e kurrë një fjalë të mirë... Por e dinte se kjo ishte e pamundun... Shtëpisë do t'i shtohej edhe një gojë ma shumë...

Gjithë javën, kur e rrifshin, e shajsin, e përbuzshin, e mendojshin me njëmijë e një punë, që s'ishin për moshën e saj, ajo i jepte zemër vetes, duronte, se e kishte mendjen te orët që do të kalonte, ma në fund, me njerëzit e vet.

Kjo ishte kënaqësia e parë e Sanijes. Një këna-

qësi që s'mund t'ja ndalonin as Demir agai, as e shoqja, as e bija. Sanija kishte edhe një kënaqësi të dytë, shumë të madhe: librat. Por leximi i tyre ishte me rrezik të madh për të. Ajo i donte librat, sepse ata e fushnin në një botë të mahnitshme, ata e tërhiqshin aq tepër, saqë, po t'i thoshe a don një fustan e një palë këpucë të reja, që s'i kishte veshë kurrë, apo një libër, do të përgjigjej pa kurrfarë ngurrimi: një libër.

... Dhe libra s'kishte. Vajza e zonjës po. Gjithfarë librash të bukur, që Dylberja s'i hapte kurrë. Mërzia e Dylberes ish in librat. Ajo s'do t'i kishte prekë kurrë me dorë, po të mos ishte e detyrueme për punë të shkollës. Po, edhe atëhere, mbas dhjetë minutash i hidhte. Megjithëkëtë, s'e lente Sanijen t'i prekte. Kur e gjet një herë tue i shfletue, filloi të çirrej e të bërtiste si e çmendun.

Rendi hanko Xhevahirja. Pyeti të bijën pse bante gjithë atë shamatë. Dylberja tregoi Sanijen e i tha:

— Kjo zgjebarakja më mori librat.

Xhevahirja s'e çoi gjatë. Ja përveshi me pëllambë nja dy-tri herë shërbëtores së vogël e ju gërmush:

— Rri, moj dreq, rehat. Ku merr vesh ti nga librat! Dëgjo mirë, mos ja prek ma, se të piu e zez, të piu. Po të zuna edhe një herë, qërohesh këndej. More vesh?

Sanija s'bani za, po u largue tue fshi lotët...

Kjo kishte ngjamë disa muej ma parë. Që nga ajo ditë, shërbyesja e vogël s'ja kishte ngamë ma librat Dylberes, po kishte jetue me dëshirën e tyre në zemër... Sa keq që s'kishte të holla të blinte

të paktën një! Do të kishte zgjedhë atë ma të bukurin, si ai me kapak të trashë, që kishte Dylberja... Do ta kishte lexue me andje, mbramjeve atje në hashef, mbas punëve të mundimshme të ditës. E do ta kishte ndjemë veten të çlodhun, të kënaqun. Po ku t'i merrte parat? I ati dihej që s'kishte. Sa për zotnijtë, ata kurrë s'i kishin dhanë as edhe një çerek leku! E librat kushtojshin shtrenjtë! Duhej të mblidhte kushedi sa çerek leku, që të mund të blinte një! Dhe librat, për të, mbetën si një andërrim i mrekullueshëm, i paplotsueshëm, po gjithmonë i gjallë e i bukur...

3.

Nata ishte e qetë, me hanë të plotë. Ishte verë. Një verë e nxehtë, gjithë zagushi, si ato të Tiranës.

Sanija kishte ramë prej kohe të flinte në hashef, por nuk po e zinte gjumi. Bante tepër vapë. S'frynte fare. Gjethet e pemëve të oborrit as që pipëtinin.

Një qetësi e thellë, e plotë, sundonte anekand. Zotnijtë me vajzën flejshin prej kohe atje në konak. Ata kishin zakon me ranë shpejt. Mbas dëndeshin mirë e mirë, s'e zgjatshin po ja këputshin gjumit. Për të lexue ndonjë libër, as që u shkante ndër mend.

Sanija u ngritt, duel nga hashefi në oborr. Karafilat e trandafilat lëshojshin një erë të rrallë. Lulet e mollëve dimnore zbardhëllojshin. Vajza qëndroi për ca kohë në kambë, e mahnitun. Çfarë bukurie, çfarë qetësie!...